

ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἐκδιδόμενον δις τοῦ μηνός.

ΥΠΟ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ.

ΕΤΟΣ Α'. ΑΘΗΝΑΙ τὴν 20 Νοεμβρίου 1857. ΦΥΛΛ. 8

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΠΕΡΝΙΚΟΣ.

Δι' οὐδεμιᾶς ἄλλης ἐφαρμογῆς ἠδυνήθην νὰ εὕρω τοσοῦτον θαυμασίαν συμμετρίαν τοῦ κόσμου, τοσοῦτον ἀρμονικὸν σύνδεσμον τῶν Οὐρανίων ὁδῶν, ἢ ὅτε εἶθρα ἐπὶ βασιλικῷ θρόνῳ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὠραίου ναοῦ τῆς φύσεως, τὸν Ἥλιον, τὸ φῶς τοῦ κόσμου (lucernam mundi) ὑπεράνω τῆς ὅλης οἰκογενείας τῶν περιστρεφομένων ἀστέρων.

Κοπέρνικος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγάλης θρησκευτικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Μέσου αἰῶνος, ἐπηκολούθησεν ἑτέρα μεγάλη εἰς τὸν ἀστρονομικὸν κλάδον. Μεμακρυσμένος τοῦ ἐκ τῆς κινήσεως κοινοῦ τοῦ, καὶ εἰς ἐπισκοπὴν περιορίζων ἑαυτὸν, ὁ Κοπέρνικος ἀνεκάλυπτε τότε τὸ ἀληθὲς κοσμικὸν σύστημα. Τοιαύτη ἀνακάλυψις οὐδεμίαν ἀναφορὰν εἶχε μὲ τὰ ἀξιόλογα καὶ ἱστορικὰ συμβάντα τῆς Γερμανίας, οὔτε ὁ πατὴρ αὐτῆς εἶχε σχέσεις μετὰ σοφοῦ τινος σωματείου ἢ μετὰ τινος ἐκ τῶν τότε γνωστῶν ἀστρονόμων.

Ὁ Νικόλαος Κοπέρνικος ἀθάνατος θεμελιωτὴς τῆς θεωρίας τοῦ κόσμου, ἣτις προσέλαβε τὸ ὄνομά του, καὶ ἀναμορφωτὴς τῆς κοινῆς ἀστρονομίας, ἐγεννήθη τὴν 19 Φεβρουαρίου 1473

(τρία ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρεγιμοντάνου) εἰς τὴν ἀρχαίαν Γερμανικὴν πόλιν Thorn, πρὸς τὴν δυτικὴν Πρωσσίαν, ἡμετέρας ἀρχῆς τῆς Βιστόλης (Vistola) περιφήμου ποτὸς ἐμπορίον καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ καταστήματά της, ἅμα προσεῖλκον σπουδαστὰς ἕκ τε τῆς Πολωνίας, Σλεσίας, Πρωσσίας καὶ Γραουδανίας. Ὁ πατὴρ τοῦ μεγάλου ἀστρονόμου ἦτον ἔμπορος εἰς Thorn, καὶ εἶχε τέσσαρα υἱοὺς, ὧν μακροτέρος ἦτον ὁ Ἀνδρέας ὁ Κανονικὸς, καὶ νεώτερος ὁ Νικόλαος, ὁ περιφήμος οὗτος ἐπιστήμων. Ἡ μήτηρ αὐτῶν ἔκαλετο Βαρβάρα καὶ ἀνήκεν εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην καὶ περιφανῆ οἰκογενεὶν Watzelrode.

Ὁ Κοπέρνικος ἐσπούδασεν οἴκαδε τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν γλῶσσαν, ἔπειτα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κρακοβίας, ὡς δεικνύουσι τὰ συγγράμματά του, ἀπέκτησεν ἀκριβῆ γνώσιν τῶν κλασσικῶν, καὶ ἐσπούδασε προσέτι τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἰατρικὴν, εἰς ἣν τελευταῖον ἀνηγορεύθη διδάκτωρ. Ὁ πατὴρ του ἐπεθύμει νὰ τὸν καταστήσῃ ἰατρόν ἀλλ' ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ὁ Νικόλαος ἠοθάνθη κλίσειν εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ διὰ τοῦτο παρευρίσκατο ἀδιαλείπτως εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Ἀλξέηρου Bendzensky, καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς Ἀστρονομίας. Οὗτος, βλέπων εἰς τὸν Κοπέρνικον ἀπὸ ἀπὸ κοινοὺς τρόπους, ἐξοικειώθη μετ' αὐτοῦ καὶ ὑπῆρξεν ὡς ἡγετὸς, ὅστις ἐξήναψεν εἰς τὴν ψυχὴν του τὸν πόθον ἐκείνου εἰς τὴν ἀστρονομίαν, ὥστε τὴν κατέστησεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἐπιτηδεύειν. Ἐτερον κέντρον πρὸς τὴν τοιαύτην ἐπιμέλειαν ὑπῆρξε διὰ τὸν Κοπέρνικον ἡ φήμη τοῦ μαθηματικοῦ Γεωργίου Μύλλερ, γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Regiomontano, ἡ ἀπόστασις ἢ συναναστροφή καὶ ἡ ἀντιζήλια μετ' ἄλλων ἀστρονόμων του, οἵτινες ὑπερηγάπων τὰς αὐτὰς ἐπιστήμας. Ἡ ἀντιζήλια καὶ ἀνέσχυρον τοῦ Κοπέρνικου ψυχὴν ἐξέπληξε ζωηρῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ὁ βίος τοῦ Regiomontano, ὅστις εἶχε παρατηρήσει καὶ γνωρίσει τοὺς Οὐρανούς ἀκριβέστερον πάντων τῶν

προγενεστέρων του· ὅστις προσεκλήθη εἰς τὴν Ρώμην, ἵνα διὰ δάξῃ τὴν ἐπιστήμην του, καὶ ὅστις ἔνεκα τῆς ἰκανότητός του, ἐτιμήθη διὰ τάφου εἰς τὸ Πάνθεον. Ὁ Regiomontano, ὑπῆρξεν ὁ τύπος, ὃν ἠκολούθησεν εἰς τὴν περιλιμένην του ἐπιστήμην, ἥς ἡ ἀναμόρφωσις τῷ ἐρχίνοτο τὸ ὠριότερον ὄριον τῆς ζωῆς του. Τὸ ἔργον, ὡς πᾶς τις βλέπει, ἦτο βαρύν· ἐπειδὴ ὁ Ρεγιμοντάνος ὅστις (ὅπερ ἐγίνωσκεν ὁ Κοπέρνικος) ἀπέδειξε τοσοῦτον πρῶτον μεγαλοφυΐαν, ὥστε δωδεκαετής, θεωρήθη ἰκανὸς νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λειψίας, καὶ ἐξελθὼν ἐξ αὐτοῦ δεκαπενταετής, νὰ πορευθῇ εἰς Βιέννην πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἀστρονομικῶν του σπουδῶν, μετ' οὗ πολὺ σκευάζετο μετὰ τοῦ διδασκάλου του πρὸς κοινὸν σκοπὸν οὕτως ὥστε εἶναι ἀμφίβολον μέχρι τοῦδε εἰς τίνα τῶν δύο ἀλήκει βεβαίως ἡ ἰδέα τοῦ νὰ θεωρηθῇ ὁ Οὐρανὸς ὡς χρονόμετρον, καὶ νὰ ἠρισθῇ ἐκ τῶν κινήσεών του ὁ ἀληθὴς χρόνος τῶν παρατηρήσεων. Ἐκτὸς τῆς Ἀστρονομίας ὁ Κοπέρνικος ἐσπούδασεν ἐπιμελῶς τὴν σκηνογραφίαν, καὶ ἐπειδὴ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους διελογίζετο ὁδοιπορίαν τινὰ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνόμισεν ὠφέλιμον νὰ ἐνασχοληθῇ προσέτι εἰς τὴν ζωγραφικὴν.

Ἐπιστρέψας ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου διέμεινεν ἐπὶ μικρὸν εἰς τὸ Thorn, καὶ κατὰ τὸ 1495 (εἴκοσι τριῶν ἐτῶν ὧν) ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἥτις πρὸ μικροῦ χρόνου ἦτο καθέδρα πάσης τέχνης καὶ ἐπιστήμης καὶ ὅπου τότε ἔθαλλε πᾶσα εὐγενὴς σπουδὴ. Ἐκεντᾶτο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἴδῃ τὴν ὠριωτάτην Ἰταλικὴν χώραν καὶ τοὺς ἐκ τῆς τέχνης θησαυρούς της, ἀλλὰ πρὸ πάντων διελογίζετο τὴν ἐπιστημονικὴν τελειοποίησίν του, ἣν ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ. Κατ' ἀρχὰς ὁ Κοπέρνικος διέμεινέ τινα χρόνον εἰς τὴν Βολωνίαν, ἵνα σπουδάσῃ τὴν ἀστρονομίαν ὑπὸ τὸν περίφημον τότε ἀστρονόμον Δομένικον Μαρτίαν, τὸν ἐκ Φερόρρας, ὅστις πρὸ 12 ἐτῶν μετ' ἐπιτυχίας ἐδίδασκεν. Ἐντὸς ὀλίγου ἀπέκτησε τοσοῦτον στενὰς σχέσεις μετὰ τοῦ ἐπιστήμονος ἐκείνου, ὥστε τῷ ἐγένετο συμβοηθῆς,

καίτοι μαθητής, και ἀμφότεροι ἐξηκολούθουν ὁμοῦ παρατηρήσεις και θεωρητικὰς ἐρεῦνας.

Μετὰ ταῦτα ἔλθων εἰς Ρώμην, ἐν μικρῷ διαστήματι χρόνου τοσαύτην φήμην ἀπέκτησεν, ὥστε παρὰ πάντων ὑπελύπτετο ὡς πρότερον ὁ Ρεγιομοντάνος, και παρεχωρήθη αὐτῷ ἔδρα πρὸς παράδοσιν μαθηματικῶν· ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρετήρησε σεληνιακὴν ἔκλειψιν κατὰ τὸ 1500. Ὁ ἐπίσκοπος Fossombona, ὅστις πρῶτος ἐτυμβούλευσε τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ ἡμερολογίου (καλανδαρίου) κατέφυγεν εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Κοπερνίκου διὰ τὸ ἔργον τοῦτο. Οὗτος δὲ ὤρισε τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, τοῦ μηνός, και ἐτέρων κινήσεων τοῦ Ἡλίου και τῆς Σελήνης, ὧν ἐφάνετο ἀναγκαία ἡ γνῶσις· ἀλλ' ἀπεσώθη ταχέως, βλέπων ὅτι τοιαῦτα ἔργα ἠδύναντο νὰ βλάψωσι τὰς ἀνακαλύψεις, αἵτινες ἤρχιζον ἤδη ν' ἀναφαίνωνται εἰς τὴν ψυχὴν του. Ὡς εἰς τὴν Βολωνίαν, ἐπίσης και εἰς τὴν Ρώμην ἐξετέλεσε πολλάς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, αἵτινες ὑπῆρξαν βάσεις μελλουσῶν ἐρευνῶν. Δυστυχῶς ὅμως λείπουσιν ἀκριβεῖς πληροφορίαι ἐπὶ τῆς περιόδου ταύτης τῆς ζωῆς του. Ἀρκεῖ ἐν τούτοις νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ὑπῆρξεν αἰείποτε ὁ αὐτός· ἴσως οὐδεὶς κατὰ τὸ πνεῦμα ὑπῆρξεν ὀλιγώτερον μάταιος αὐτοῦ· ὅπως δὴποτε ὅμως ἀπῆλκυσε φήμην ἱκανὴν νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν μᾶλλον φιλόδοξον. Συνήθως μόνον οἱ φίλοι του ἐγνώριζον πόσον ὁ ἀκούραστος Κοπερνίκος εἰργάσθη διὰ τὴν ἐπιστήμην· ὅθεν εἰς αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς ἐχρεώσται πως μέρος τῆς δόξης του. Τελευταῖον αἱ ἀθάνατοὶ του σπουδαὶ ἐπὶ τῆς τάξεως τοῦ Πλανητικοῦ συστήματος ἀνεκκλήφθησαν κατὰ πρῶτον ὑπὸ τινος τῶν φίλων του.

Ἐντεῦθεν, μετὰ τινα ἔτη ὁ Κοπερνίκος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, κατὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἐρμελανδίας, Θεοῦ του, ὅστις εἶχε δώσει εἰς αὐτὸν κατὰ τὸ 1499 μίαν ἐπισκοπὴν εἰς τὴν μικρὴν πόλιν Frauenburg, ὅπου ἐξηκολούθησεν ἐν εἰρηνικῇ ἐρημίᾳ τὰς ἀστρονομικὰς του

σπουδάς. Ἐκτός τούτου ὁ ἄρχων τοῦ Thorn τὸν ὠνόμασε μέγαν ἐφημέριον παρὰ τῆ Ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Κατὰ πρῶτον ἡ ὑπηρεσία αὐτῆ, δὲν τῷ παρεχώρει, ὡς φαίνεται, ἀρκετὸν χρόνον, ὅπως ἀφιερωθῆ εἰς τὰς μαθηματικὰς του μελέτας· ὡς ὡν περιπεπλεγμένους μετὰ τῆς Τευτονικῆς τάξεως διὰ τὰς ἔριδας τῆς μητροπολεως του· διὰ τὸν θαρράλεον δὲ τρόπον, ὃν ἐπεδείκνυεν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τῆς ἀρχῆς, εἰς ἣν ἀνήκε ἐσατυρίσθη διὰ λιβέλλου. Ἄλλ' ὅτε ἠδυνήθη νὰ λάβῃ ὀλίγην ἡτυχίαν, προσεκολλήθη εἰς τρία πράγματα· νὰ διαμένῃ ὅσον τὸ δυνατὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ βοηθῆ τοὺς πτωχοὺς μετὰ τὴν πτωχικὴν κατάστασιν του, καὶ νὰ ἀφιερῶνῃ εἰς τὰς σπουδάς τὸν ὑπολειπόμενον χρόνον. Ὁ Κοπέρνικος, χωρὶς νὰ ἐπαγγέλλεται ἰδίως τὸν ἰατρὸν, ἐν τούτοις τοσοῦτον μεγάλην φήμην ἀπέκτησε διὰ τῶν εὐτυχῶν θεραπειῶν του, ὥστε εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις προσεκληθῆ εἰς **Königsberg**, εἰς τὴν αὐλήν. Εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐδίδε δωρεὰν τὰ φάρμακα, παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου παρασκευαζόμενα.

Ἐκεῖ, εἰς τὴν μεμονωμένην κατοικίαν του, ἐν τῷ μέσῳ ἐρῆμου ἀρκτικῆς φύσεως, ὁ ἡμέτερος ἀστρονόμος περιεπλανήθη διὰ τοῦ βλέμματος μετὰ τριάκοντα ἐτῶν σπουδάς καὶ σιωπηλὰς ἀγρυπνίας, καθ' ὅλας τὰς εὐρείας χώρας τοῦ στερεώματος. Μόνον δὲ ὁπότε ἡ ἀνάγκη τὸν ἐβίαζεν ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἐπισκοπῆς, καὶ ὅτε μάλιστα ὑπῆρχεν ἀνάγκη τῆς συμβουλῆς του ἢ τῆς προσπαθείας του. Οἱ κανονικοὶ πιστεύοντες εἰς τὴν φρόνησιν καὶ ὀξύνοιάν του, τὸν ἀπέστειλον ὁμοφώνως εἰς τὴν Δίαιταν τοῦ **Graudenz**, ὅπου μετὰ τῶν ἄλλων, ὄφειλε νὰ κανονισθῆ τὸ σύστημα τῶν χρημάτων (monetario).

Οὗτος δὲ κατεσκεύασε πίνακα ἐξισώσεως καὶ ἀναγωγῆς τῆς ἀξίας παντὸς τοῦ ἐν χρήσει εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ βασιλείου χρηματικοῦ, ἐξ οὗ (πίνακος) μετὰ ταῦτα ὠφελήθη. Ἡ ἐπισκοπικὴ ἔδρα πολλάκις κατὰ τὸν βίον του

ὑπῆρξε κενή, καὶ τότε ὤφειλε μάλιστα νὰ συνεργῆ, καίτοι δυσπαραστούμενος, πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ τάγματός του, ἐπιμελούμενος τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γενικοῦ ἑφημερίου, καὶ διοικητοῦ τῆς περιουσίας τῆς ἐπισκοπῆς· καὶ ὅλας τὰς περιστάσεις ἐνῆργει μετὰ δικαιοσύνης, καὶ ἐν ἀνάγκῃ, μετὰ σοβαρότητος καὶ ἐνεργείας. ἔχων τοιαῦτα βάρη, ὁ Κοπέρνικος ἔδωσε τεκμήρια θάρρους, σταθερότητος καὶ πίστεως πρὸς τὰ χρέη του, ἀμεριμνῶν περὶ τῆς μετ' αὐτοῦ ἔχθρας τοῦ Τευτονικοῦ τάγματος· ἐπέτυχε παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας διαταγὴν, δι' ἧς οἱ Ἰππῶται οὗτοι ὑπεχρεώθησαν νὰ ἀποδώσωσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα, ἅπερ οἰκειοποιήθησαν. Τοῦτο ἀρκεῖ νὰ δεῖξῃ, ὅτι ὁ Κοπέρνικος, καίτοι κλίνων μᾶλλον εἰς τὸν θεωρητικὸν ἢ τὸν πρακτικὸν βίον, ἐν τούτοις ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ ἐργασίας, δὲν ἀπεχώρει δειλῶς, ἀλλὰ προήρχετο μετὰ φρονήσεως καὶ σταθερότητος καὶ εἰς τὰ ἔργα τῆς πρακτικῆς ζωῆς.

Τὸ μέγα τοῦ Λουθήρου σχίσμα, οὗ ὑπῆρξε θεατὴς οὐδὲν ἐπισπευμένον ἀποτέλεσμα ἐπροξένησεν ἐπ' αὐτοῦ. Καίτοι ζωηρῶς ἐπιθυμῶν τὴν προσηδον τῆς Ἐκκλησίας, ὅμως δὲν ἐπεδοκίμαζε τὴν νέαν πίστιν, καὶ διέμεινε κανονικὸς Καθολικὸς Ρωμαῖος, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἀντιπολεμῇ τοὺς ἀναμορφωτὰς, καὶ ν' ἀποφεύγῃ τὴν συγκαινωνίαν των.

Ὁ Κοπέρνικος κατεσκεύασε καὶ τινὰς μεγάλας μηχανάς, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ὑδραγωγούς τινὰς, ὧν ὁ εἷς, ὅστις ὀδηγεῖ τὸ ὕδωρ εἰς τὸν μύλον τοῦ Grandenz, εἰσέτι διατηρεῖται, καὶ εἰς ἕτερον μόνον (εἰς Frauenburg) εἰς μικρὸν μέρος.

Ἄλλ' ἔλθωμεν εἰς τὰ μᾶλλον ἄξια λόγου, ἢτοι εἰς τὰς ἀστρονομικὰς του ἀνακαλύψεις. Κατὰ τὸν δεῦτερον αἰῶνα τῆς κοινῆς χρονολογίας, ἡ κοσμικὴ διάταξις, ἣτις εἶχε λάβει τὸ ὄνομα τοῦ Πτολεμαίου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ γῆ, μεγάλη, ἀργὴ καὶ βράθυρος, ὤφειλε νὰ διαμένῃ εἰς ἀπόλυτον ἠρεμίαν, καὶ ἡ Σελήνη, ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ἥλιος, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς, ὁ Πο-

σειδῶν καὶ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες νὰ κινῶνται περίξ αὐτῆς ὡς περι κέντρον· τοιαύτη διάταξις, λέγομεν, ὑπῆρχεν ἐκτετυλιγμένη, ἂν οὐχὶ ἐφευρημένη. Τὸ σύστημα τοῦ Πτολεμαίου, μεθ' ὅλας τὰς γανόμενας ἐπ' αὐτοῦ προσθήκας, ἐπεκράτησε μόνον 14 αἰῶνας, ἂν καὶ, μάλιστα εἰς τὴν Δύσιν, διεκρίνετο ἡ μεγίστη ἐκείνη ἔλλειψις τῆς ἀπλότητος, ὑποδεικνυμένα παρὰ τοῦ ἰδίου συγγραφέως, ὡς ἐξάγεται ἐκ τινος τεμαχίου τοῦ συγγράμματός του. Αὐτὸς οὗτος ὁ Κοπέρνικος διηγεῖται, εἰς τὴν πρὸς τὸν Πάπκν Παῦλον τρίτον ἀφιέρωσιν τοῦ ἔργου του περὶ τῆς περιτροφῆς τῶν Οὐρανίων σωμάτων (De revolutionibus corporum coelestium) τὴν ἀρχὴν τῶν νέων του ἐρευνῶν. Ἀναφέρομεν σχεδὸν κατὰ λέξιν τὸ ἀκόλουθον τεμαχίον, ἐν ᾧ θεωματικῶς ἐκτίθησι πόσον βελτίως ἦτο καταπεπεισμένος περὶ τῆς ἀληθείας τῶν διδασκαλιῶν του καὶ πῶς κατέστη ἐλεύθερος κῆρυξ, καὶ συνάμα περιεσκεμμένος. « Παρεκινήθην εἰς τὸ νὰ δείξω τὰς κινήσεις τῶν Οὐρανίων σωμάτων κατὰ τρόπον διάφορον τοῦ συνήθους, ἐκ τοῦ ὅτι οἱ συγγραφεῖς τοιούτων ἀναπτύξεων, δὲν ἐσυμφώνουν μεταξὺ των. Ὁ μὲν ἐξέθετε κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, ὁ δὲ κατ' ἄλλον, καὶ οὐδεὶς ἐσαφήνιζεν ἐντελῶς τὸ φαινόμενον. Ἐὰν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο καλόν, εἰς ἕτερον ἐπιλήψιμον. Ἦ λέγω; Ὅτε αὐτὴ διετηρεῖτο πιστῶς ἢ προτὶδεχομένη ἀρχή. Ὁθεν ἦτον ἐπίσης ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ τις μορφήν τινα σταθεράν, συμμετρικὴν. Ὁμοίαζεν αὐτὴ μᾶλλον πρὸς τὴν εἰκόνα ἀνθρώπου, οὗτινος οἱ μὲν πόδες καὶ αἱ χεῖρες ἀπεσπάσθησαν παρὰ τούτου, οἱ βραχίονες καὶ τὰ λοιπὰ μέλη παρ' ἐκείνου, ἀλλ' οὐδὲν μέρος ἦτο σύμφωνον μετὰ τὸ ἕταρον, καὶ τούτου ἕνεκα ἐφαίνετο μᾶλλον τέρας ἢ κανονικὴ μορφή. Ἀκολουθῶν τις τὴν σειρὰν τῶν συνειδηζομένων πρὸς τοῦτο συμπερασμάτων, εὐρίσκει ὅτε κενὰ καὶ ὅτε πράγματα ὄλω; διάφορα. Ἀλλὰ, καὶ ἂν ἀπασαι κί ὑποσχέσαι ὑπῆρχον ἀληθεῖς, ἡ πείρα ὤρειλε προσέτι νὰ βεβαιώσῃ πάσας τὰς πιθανὰς συνεπειὰς· ὅπερ δὲν συμβαίνει.

Ἀφοῦ ἐποίησα ἰκανὴν μελέτην ἐπὶ τῆς ἀβεβαιότητος τῆς ἐπιστήμης ταύτης, ἐσυλλογίσθην ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἀνηρέυνησεν εὐτυχῶς τὰ τοσαῦτα πράγματα, κατέχει εἰσέτι συλλήψεις, τοσοῦτον ἐπισφαλεῖς περὶ τῆς μεγάλης κοσμικῆς μηχανῆς, διατεθειμένης δι' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ὑψίστου καὶ σοφωτάτου Τεχνίτου, ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῆς τάξεως αὐτῆς. Τοιαῦτα ἔχων κατὰ νοῦν ἤρξάμην ν' ἀναγινώσκω ὅσα συγγράμματα τῶν ἀρχαίων ἠδυνάμην νὰ συλλέξω, ἵνα ἴδω ἐάν τις ἐξ αὐτῶν ἐσυλλογίσθῃ ποτὲ ἐπὶ τοῦ τοιούτου ἀντικειμένου διὰ φῶρος τῶν φιλοσόφων, οἵτινες ἐδίδασκον δημοσίως εἰς τὰ σχολεῖα τὰς διδασκαλίας ταύτας. » (ἀκολουθεῖ)

ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ

ΔΙΑΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΑΠΟΛΕΣΘΕΝΤΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ.

Τί εἶπω μὴ λεχθὲν περὶ τοῦ Ἀπολεσθέντος Παραδείσου; χιλιάκις ἀνέφερον τὰς ὑψηλὰς ἐκεῖνας περιγραφάς, τοὺς λόγους, τὰς μάχαι, τὴν πτώσιν τῶν Ἀγγέλων, καὶ τὸν Ἄδην ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελε φύγει ἐκπεπληγμένος, ἂν ὁ θεὸς δὲν εἶχε τοσοῦτον βαθέως ἐνσκάψει τὴν ἄβυσσον αὐτοῦ. Κατ' ἐξοχὴν ἄρα θέλω πραγματοθεῖν περὶ τῆς γενικῆς συνθέσεως τοῦ ἔργου διὰ νὰ ἀποδείξω μὲ ὅποιαν τέχνην εἶναι διεσκευασμένον.

Ὁ Σκτάν ἐξηγέρθη ἐν μέσῳ τῆς πυρώδους λίμνης (καὶ ὅποια ἐξέγερσις!) Συνάγει τὸ συμβούλιον τῶν τιμωρηθέντων ταγμάτων. Ἀναμιμνήσκει εἰς τοὺς συναδέλφους τῆς δυστυχίας καὶ πικρατοῦς του, ἀρχαῖον χρησμὸν ἀνγγέλλοντα τὴν γέννησιν νέου κόσμου, τὴν πλᾶσιν νέου γένους, σχηματιζομένου ἐπὶ σκοπῶ νὰ πληρώτῃ τὸ ἐναπομείναν κενόν ἐκ τῶν πεπτωκότων ἀγγέλων. Πρᾶγμα φοβερόν! εἰς τὸν Ἄδην κατὰ πρῶτον ἀκούεται προφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ ἈΝΘΡΩΠΟΥ.

Ὁ Σατάν προβάλλει νὰ ὑπάγωσιν εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ ἀγνώ-
στου τούτου κόσμου, νὰ τὸν καταστρέψωσιν ἢ διαφθείρωσιν.
Ἄναχωρεῖ, ἐξερευνᾷ τὸν ἄδην, συναντᾷ τὸ Ἄμάρτημα καὶ τὸν
Θάνατον, ἀνοίγει τῆς ἀβύσσου τὰς πύλας, διέρχεται τὸ χάος,
ἀνακαλύπτει τὴν κτίσιν, κατέρχεται εἰς τὸν ἥλιον, φθάνει ἐπὶ
τῆς γῆς, βλέπει τοὺς προπάτορας ἡμῶν εἰς Ἐδέμ, θέλγεται
ἐκ τῆς ὠραιότητος καὶ ἀφελείας αὐτῶν, καὶ διὰ τῶν ἐλέγχων
καὶ τῆς συγκινήσεώς του χορηγεῖ ἰδέαν ἀνεκκλάλητον τῆς φύ-
σεως καὶ εὐδαιμονίας των. Ὁ Θεὸς διορᾷ ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ
οὐρανοῦ, προλέγει τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀθρώπου, ἀναγγέλλει
τὴν ὀλοσχερῆ αὐτοῦ ἀπώλειαν, ἐὰν μὴ τις παρουσιαζόμενος γίνῃ
ἐγγυητὴς καὶ ἀποθάνῃ ὑπὲρ αὐτοῦ. Σιγῶντος τοῦ οὐρανοῦ μόνο,
ὁ Υἱὸς λαμβάνει τὸν λόγον καὶ προσφέρει ἐκ τὸν θῦμα. Ἡ σφάγιον
γίνεται ἀποδεκτὸν καὶ ὁ ἄθρωπος ἐξαγοράζεται πρὶν ἢ πέσῃ.

Ὁ Παντοδύναμος ἀποστέλλει τὸν Ῥαφαὴλ ἵνα προῖδεάσῃ
τοὺς προπάτορας ἡμῶν περὶ τῆς ἀφίξεως καὶ τῶν σχεδίων τοῦ
ἐχθροῦ του. Ὁ Οὐράνιος Ἄγγελος ἀφηγεῖται τῷ Ἀδάμ τὴν
τῶν Ἀγγέλων ἀποστασίαν συμβᾶσιν, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ΠΑ-
ΤΗΡ ἀνήγγειλεν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ἀγίου ὄρους ὅτι εἶχε γεννή-
σει τὸν Υἱὸν του καὶ ἀντίθει πάσαν δύναμιν εἰς αὐτόν. Ὁ
τύφος καὶ ὁ φθόνος τοῦ Σατάν ἐκκαυθέντα ἐκ τῆς διακηρύξεως
ταύτης τὸν παρασύρουσιν εἰς τὴν μάχην· ἠττηθεὶς μετὰ τῶν
ταγμάτων του κρημνίζεται εἰς τὸν ἄδην. Ὁ Μίλων δὲν εἶχε
παντάπασι διδόμενα· διὰ νὰ εὑρῇ τὸ αἷτιον τῆς ἀποστασίας
τοῦ Σατάν, ἐγένετο χρεῖα νὰ ἐξαγάγῃ τὰ πάντα ἐκ τῆς με-
γαλοφυΐας του· οὕτω διὰ τῆς τέχνης μεγάλου διδασκάλου
γνωστοποιεῖ ὅτι προηγήθη τῆς ἐνάρξεως τοῦ πνεύματος.
Ὁ Ῥαφαὴλ διηγεῖται πρὸς τούτοις εἰς τὸν Ἀδάμ τὸ ἔργον τῶν
ἑξ ἡμερῶν. Ὁ Ἀδάμ διηγεῖται καὶ οὗτος εἰς τὸν Ῥαφαὴλ τὴν
πλᾶσιν ἑαυτοῦ. Ὁ ἄγγελος ἐπιστρέφει εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ Εὐχ
ἐξαπατᾶται, γεύεται τοῦ καρποῦ, καὶ παρασύρει τὸν Ἀδάμ εἰς
τὴν πτώσιν της.

Ἐν τῷ δεκάτῳ βιβλίῳ ἐπαναφαίνονται ὅλα τὰ πρόσωπα, ἔρχονται νὰ ὑποστῶσι τὴν τύχην των. Ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ καὶ δωδεκάτῳ ὁ Ἀδάμ βλέπει τὰ ἐπακόλουθα τοῦ ἀμαρτήματός του, καὶ πᾶν ὅ,τι θέλει συμβῆ μέχρι τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Υἱὸς ὀφείλει θυτιζόμενος νὰ ἐξαγοράσῃ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Υἱὸς εἶναι ἐν τῶν προτόπων τοῦ ποιήματος. Διὰ τίνος ὀπτασίας μένει μόνος καὶ ὁ τελευταῖος ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὅπως ἐκπληρώσῃ ἐν τῷ μονολόγῳ τοῦ σταυροῦ τὸ ὀριστικὸν ἔργον· Τετέλεσται. (consumatum est.)

Ἰδοὺ τὸ ἔργον ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτοῦ. Τὰ γεγονότα καὶ αἱ ἀφηγήσεις ἀπ' ἀλλήλων γεννῶνται. Διέρχεται τις τὸν ἄδην, τὸ χάος, τὸν οὐρανόν, τὴν γῆν, τὴν αἰωνιότητα, τὸν χρόνον, ἐν μέσῳ βλασφημιῶν καὶ ἁσμάτων, βρασίων καὶ ἀγαλλιᾶσεων· περιφέρεται τι εἰς ταῦτα τὰ ἄπειρα, φυσικώτατα, χωρὶς νὰ τὸ ἀναλογισθῆ, χωρὶς νὰ αἰσθανθῆ κίνησιν τινα, χωρὶς νὰ ἀμφιβόλη καθ' ἑαυτὸν περὶ τῶν ἀγίωνων, οἵτινες ἐχρειάσθησαν ἵνα μετενεχθῆ εἰς τοσοῦτον ὕψος ἐπὶ ἀετείων πτερύγων, ἵνα διαπλάσῃ τοιοῦτον σύμπαν.

Ἡ παρατήρησις αὕτη ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν παρουσίαν τοῦ υἱοῦ δεικνύει, παρὰ τὴν γνώμην κριτικῶν τινῶν, ὅτι ὁ Μίλτων κακῶς ἤθελε πράξει ἀποκόπτων τὰ δύο τελευταῖα βιβλία. Τὰ βιβλία ταῦτα, ἅτινα θεωροῦσιν, ἀγνώστῳ διατι, ὡς τὰ ἀσθενέστατα τοῦ ποιήματος, εἶσι κατ' ἐμὲ ἐπίσης ὠραῖα. Ἐχουσι μάλιστα ἀνθρώπινον ἐνδιαφέρον, οὔτινος στεροῦνται τὰ πρῶτα. Ὁ Μέγιστος τῶν ποιητῶν ὑπάρχων, καθίσταται ὁ συγγραφεὺς ὁ μέγιστος ἱστορικός, μὴ παύων τοῦ νὰ ᾔηται συνάμα ποιητής. Ὁ Μιχαὴλ ἀναγγέλλει εἰς τοὺς πρώτους γεννήτορας ἡμῶν ὅτι πρέπει νὰ ἐξέλθωσι τοῦ παραδείσου. Ἡ Εὐὰ κλαίει, ἀπελπίζεται ἐγκαταλιμπίνουσα τὰ ἄθη τας. « Ὡ! ἄθη, λέγει, αἶνε πάντα ἐλάθετε παρ' ἐμοῦ τὰ ὀνόματά Σα; » Ἰδέα θελξικᾶ, ἢν ἐπίστευσαν ὡς ἀνήκουσαν εἰς τινα τελευταῖον γερμανὸν ποιητὴν, καὶ ἦτι; ὅμως δὲν εἶναι ἡ μία τῶν καλ-

λωνων εκείνων, ἐξ ὧν τὰ συγγράμματα τοῦ Μιλτωνος βρῖ-
θουσιν. Ὁ Ἀδάμ ὡσαύτως μεμψιμοιρεῖ, ἀλλὰ ὅτι ἐγκαταλεί-
πει τούς τόπους οὗς ὁ Θεὸς κατηξίωσε νὰ τιμήσῃ διὰ τῆς πα-
ρουσίας του. « Ἠδύναμην, λέγει, νὰ εἶπω εἰς τὰ τέκνα μου
« ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐκείνου μοι ἐπεφάνη ὑπὸ τὸ δένδρον τοῦτο
« ἐγένετο ὁρατὸς εἰς τὰ ὄμματά μου· μεταξύ τῶν πευκῶν
« τούτων διήκουσα τῆς φωνῆς του· εἰς τὸ χεῖλος, τῆς πηγῆς
« ἐκείνης συνωμίλησα μετ' αὐτοῦ ».

Ἡ τοῦ Θεοῦ αὕτη ἰδέα, ὑπ' ἧς ὁ ἄνθρωπος, χυριεύεται ἐν τῷ
ἀπολεσθέντι παραδείσῳ, ἔχει μέγα τι ὕψος. Ἡ Εὐα γεννω-
μένη εἰς τὴν ζωὴν, δὲν ἀσχολεῖται εἰμὴ εἰς τὴν ὠραιοτητα
ἐαυτῆς καὶ διὰ μέσου μόνου τοῦ ἀνδρὸς διορᾷ τὸν Θεόν. Ὁ
Ἀδάμ ἄμα πλασθεὶς, μνησθῶν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ πλασθῇ
μόνος, ζητεῖ καὶ παρακαλεῖ παρευσὶν τὸν πλάστην του.

Ἡ Εὐα διατελεῖ κοιμωμένη εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὄρους. Ὁ Μι-
χαήλ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ αὐτοῦ ὄρου; δεικνύει εἰς τὸν Ἀδάμ,
ἐν ὀπτασίᾳ, ὅλην τὴν γενεάν αὐτοῦ. Τότε ἐκτυλίσσεται ἡ
Βίβλος. Ἐν πρώτοις ἐρχεται ἡ ἱστορία τοῦ Καὶν καὶ Ἄβελ.
« ὦ! κύριε, ἀνγκράζει ὁ Ἀδάμ πρὸς τὸν Ἄγγελον, βλέπων τὸν
Ἄβελ πίπτοντα, αὐτὸς εἶναι ὁ θάνατος! διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης
θέλω ἐπιστρέφει εἰς τὴν γενέθλιον κόνιν μου; » Παρατηρητέον
ὅτι ἐν τῇ Γραφῇ οὐδεὶς γίνεται πλέον λόγος περὶ τοῦ Ἀδάμ
μετὰ τὴν πτώσιν του. Βαθεῖα σιγὴ ἐκτείνεται μεταξύ τοῦ ἀ-
μαρτήματός του καὶ τοῦ θανάτου του· ἐπὶ ἐνενακῶν τριάκοντα
ἔτη φαίνεται ὅτι τὸ ἀνθρώπινον γένος, οἱ δυττυχεῖς αὐτοῦ
ἀπόγονοι δὲν ἀπετόλμησαν νὰ ὁμιλήσωσι περὶ αὐτοῦ. Αὐτὸς
ὁ ἅγιος Παῦλος δὲν τὸν ὀνομάζει μεταξύ τῶν ἐν πίστει βεβιω-
κότων ἁγίων. Ὁ Ἀπόστολος δὲν ἀρχεῖται τοῦ καταλόγου ἡ
ἀπὸ τοῦ Ἄβελ. Ὁ Ἀδάμ ἐκλαμβάνεται ὡς ὁ ἀρχηγὸς τοῦ θά-
νάτου, καθότι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀπέθανον ἐν αὐτῷ, καὶ ὁμοῦ
ἐπὶ ἐννέα αἰῶνας εἶδος τοῦ υἱοῦ τοῦ παρερχομένου εἰς τὴν
ἀφρον, οὔτινος ἦν ὁ ἐφευρετῆς, καὶ ὃν εἶχον εἰς αὐτοῦ ἀνορούξει.

Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Ἄβελ ὁ Ἄγγελος δεικνύσει εἰς τὸν Ἄδὰμ νοσοκομείον τι καὶ τὰ παντοῖα τοῦ θανάτου εἶδη· πίνκα μεστὸν ἰσχύος κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Τιντορετίου. Ἄ Ἄδὰμ κλαίει βλέπων ταῦτα, λέγει ὁ ποιητής, καίτοι μὴ ὦν τόκος γυναικός ». Σκέψις παθητικῆ, ἦν ἐνεπνεύσθη ὁ ποιητής ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Ἰώβ. « Βροτὸς γὰρ γεννητὸς ὀλιγόβιος καὶ πλήρης ὀργῆς ».

Ἡ ἱστορία τῶν γιγάντων τοῦ ὄρους οὗς ἐξαπατῶσιν αἱ γυναῖκες τῆς πεδιάδος πρῶταται ἐν θαυμασίᾳ ἀφηγήσει. Ὁ κατακλυσμός παρουσιάζει σκηνὴν ἀχνῆν. Εἰς τὸ ἰά. βιβλίον ὁ Μίλτων μιμεῖται τὸν Δάντην διὰ τῶν ἐπερωτηματικῶν τύπων τοῦ διαλόγου του : ΔΙΔΑΣΚΑΛΕ ! ἤθελε καλέσει ὁ Δάντης τὸν Μίλτωνα· ὡς ἀδελφὸς νὰ εἰσέλθῃ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν οὐμὰδα τῶν μεγάλων ποιητῶν.

Εἰς τὸ ἰβ'. βιβλίον δὲν εἶναι πλέον ὀπτασία, εἶναι ἀφήγησις. Ὁ Πύργος τοῦ Βαβέλ ἢ κλῆσις τοῦ Ἄβρααμ, ἢ ἔλευσις τοῦ Χριστοῦ ἢ ἐνσάρκωσις αὐτοῦ, ἢ Ἄνόστασις πληροῦνται παντοίων καλλονῶν. Τὸ βιβλίον περατοῦται διὰ τῆς ἐξορίας τοῦ Ἄδὰμ καὶ τῆς Εὐας, καὶ διὰ τῶν τοσοῦτον ὀλιβερῶν ἐκείνων στίχων, οὗς πάντες ἀπὸ στήθους γινώσκουσιν.

Εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα βιβλία ἢ μελαγχολία τοῦ ποιητοῦ ἐπαυξάνει· φαίνεται ἔτι μᾶλλον αἰσθνόμενος τὸ βάρος τῆς δυστυχίας καὶ τῶν ἐτῶν. Ἐντίθησιν εἰς τὸ στόμα τοῦ Μιχαὴλ τὰς λέξεις ταύτας.

« Θέλεις ἀπολαύσει τῆς ζωῆς· καὶ ὡς καρπὸς φθάσας εἰς
 » τὴν ὀριμότητα αὐτοῦ θέλεις ἐπναπέσει εἰς τὸν κόλπον
 » τῆς γῆς, ὅθεν ἐξῆλθες. Θέλεις οὐχὶ σκληρῶς ἀποσπαθῆ, ἀλλ'
 » ἡρέμα θερισθῆ ὑπὸ τοῦ θανάτου, ὅταν φθίσῃς εἰς τὴν ὀρι-
 » μότητα ἐκείνην, ἣτις καλεῖται γῆρας· ἀλλὰ τότε ἀνάγκη
 » νὰ ἐπιζήσῃς εἰς τὴν νεότητά σου, τὴν ἰσχύν σου, τὸ κάλλος
 » σου, ὅπερ θέλει μεταβληθῆ, εἰς δυσμορφίαν, ἀσθένειαν,
 » ἰσχνότητα. Αἱ ἀπεμβλυμέναι αἰσθήσεις σου θέλουν ἀπολέ-

» σει τὰς γεύσεις καὶ τὰς ἡδύτητας, αἵτινες· κολακεύουσιν
 » αὐτὰς ἤδη, καὶ ἀντὶ τοῦ ἤθους ἐκείνου τῆς νεότητος, τῆς εὐ-
 » θυμίας τῆς ζωηρότητος, ὅπερ σὲ ζωογονεῖ, θέλει βασιλεύσει
 » εἰς τὸ ἀποξηρανθὲν αἶμα Σου ψυχρὰ καὶ ἄγονος μελαγχολία,
 » ἥτις θέλει ἐπιβαρύνει τὰ πνεύματα καὶ καταναλώσει τέλος
 » τὸ βάλσαμον τῆς ζωῆς Σου ».

Εἰς τῶν σχολιαστῶν, ὡς πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Μιλ-
 τωνος, εἰς τὰ τελευταῖα βιβλία τοῦ Ἀπολεισθέντος Παρα-
 δείσου, λέγει. « Εἶναι ὁ αὐτὸς Ὠκεανὸς, ἀλλ' ἐν καιρῷ τῆς
 παλιγγροίας· ὁ αὐτὸς ἥλιος, καθ' ἣν στιγμὴν τελειώνει τὸ στά-
 διόν του ».

Ἔττω. Ἡ θάλασσα μοι φαίνεται ὠραιοτέρα ὅσάκις μοι ἐπι-
 τρέπει νὰ πλανῶμαι ἐπὶ τῶν ἐγκαταλελειμμένων παραλίων
 τῆς, καὶ ἀποχωρίζεται τοῦ ὀρίζοντος, ἐνῶ συνάμα δῦει ὁ ἥλιος.
 (ἀκολουθεῖ)

Π Ο Ι Η Σ Ι Σ.

Η Π Ρ Ο Δ Ο Σ Ι Α.

Ὠραία ὡς ἡ ἀνοιξίς,
 ὡς ἄγγελος γλυκεῖα,
 Κ' αἰσθήματα ἐγκλείουσα
 Βίς τὴν καρδίαν θεῖα
 Μ' ἐφάνη, ὅτε κατ' ἀρχὰς
 Τὴν εἶδον ἀτενής.
 Μ' ἐφάνη . . . πῶς ; δὲν δύναται
 Νὰ φαντασθῇ κανεῖς.

—οοο—

Ἐγέλα ; ῥόδα ἔχουνον
 Τὰ μαγικά τῆς χεῖλ' ἡ

Ὠμίλει ; Χάρις ἔλεγες
 Ἄορατος Ὠμίλει·
ὦ ! τίς δὲν ἐμαγεύετο,
 Δὲν ἐπλανᾶτο τίς ;
Ἀσίποτε ἄνικητος
 Τὸ κάλλος νικητής.

—οοο—

Ἢ τορνευτή της ἔλαμπεν
 Ἡμίγυμνος ὠλένη.
Ἢ κόμη της κατέρρεεν
 Ὀπίσω ἀφειμένη,
Καὶ τοὺς Ζεφύρους τρέφουσα
 Μ' ἀρώματα ἀβρά,
Μὲ τοὺς ζεφύρους ἐπαίζει·
 Εἰς τὰ ἀβρά πλευρά.

—οοο—

Τὴν εἶδον. ὦ ! δὲν ὄφειλον
 Τὰ κάλλη της καὶ πάλι
Νὰ ἴδω ὅπως αἰσθανθῶ
 Τοῦ ἔρωτος τὴν πάλιν,
Δὲν ὄφειλον τὴν χεῖρα της
 Νὰ θλίψω τυφερὰ,
Ὅπως ἐντός μου ἀνθευτος
 Ἀνασπλεχθῆ πορὰ.

—οοο—

Τὴν εἶδον, τὴν ἀγάπησα.
 Τὴν εἶδον, ἐρλογιόθην,
Κ' εἰς μόνης της ἰδέας της
 Τὴν φυλακὴν ἐκλείσθην.

Φεῦ! εἰς τὸν βρόχον ἔπετα
ὡς τὸ τερπνὸν πτηνὸν
Τὸ κελαδοῦν ἀμέριμνον
Ἐπάνω τῶν δαφνῶν.

—οοο—

Ὅποια τύχη σ' ἔφερεν
Ὡ μάγισσα ἐμπρός μου;
Τὸν παροδίτην διατὶ
Δὲν ἄφινες τοῦ κόσμου
Νὰ τρέξῃ τὴν πορείαν του
Νὰ φθάσ' εἰς τὴν ἀκτὴν,
Ἀλλ' ἄκαμπτος τὸν ἔρριψες
Εἰς πύρινον εἰρκτὴν;

—οοο—

Ναί! διατὶ σ' ἐγνώρισα
Ὡ τέχνημα ὠραῖον,
Ἄφοῦ ὁ τάλας ἔμελλον
Παραφορῶν ματαίων
Νὰ καταστῶ τὸ παίγιον
Νὰ χάσω τὴν χαρὰν,
Προσφέρων τὴν καρδίαν μου
Τῶν πόνων προσφορὰν;

—οοο—

Πόσας ἡμέρας εὐτυχεῖς
Ἐνόμισα ἐγγὺς σου!
Πολλάκις μ' ἐθαλσάμωσε
Τὸ νέκταρ τῆς πνοῆς σου.
Τὰ πάντα πλὴν παρέδραμον
Ὡς λάμψις ἀστραπῆς;

Ίσαν ἤχῳ κ' ἐξέλιπον,
Ναρκωτικῆς μολπῆς.

—οοο—

Ὡ τόνον δειλὴ ἄλλοτε
Ἀγαπητὴ Μαρία,
Ὡ ἤδη τόνον ἄπιστος,
Καὶ πάλιν ἐρασμία,
Λοιπὸν ὅταν τὴν χεῖρα μου
Μὲ χεῖρα φλογερὰν
Συνέθλιβες, ἠσθάνεσο
Πλαστὴν παραφορὰν ;

—οοο—

Φεῦ ! ὅταν μὲ τὰ χεῖλη της
Βαμμένα εἰς τὸ μέλι
Μὲ εἶπεν ἡ ἀγάπη μας
Δὲν θὰ γνωρίσῃ τέλη,
Ἐνῶ ἐγὼ τὴν ἤκουον
Σχεδὸν ἐκστατικὸς,
Ἡγνόουν ὅτι ἤκουον
Ἐκφράσεις γυναικός.

—οοο—

Καὶ ὅταν εἰς τὸ στόμα μου
Ἀπέθετε τὰ χεῖλη,
Καὶ μόνη ἡ καρδίκα μας
Διὰ παλμῶν ὠμίλει
Ἐνῶ ἐμπρὸς μου ἦνοιγον
Γελῶντες Οὐρανοί,
Ἢ πλᾶνος δὲν ἐπίστευον
Πῶς πλᾶνος θὰ φανῆ.

—οοο—

Πλὴν διαρκοῦν τὰ ὄνειρα
Ὀλίγον μόνον χρόνον,
Φεύγουν μ' ἀκάματα πτερὰ
Κ' ἐγκαταλείπουν μόνον
Μίαν πικρὰν ἀνάμνησιν,
Ἐν ἔχθος λυπηρὸν,
Ἐν ἔχθος τὸν ὠραῖον μας
Ἀνακαλοῦν καιρὸν.

—οοο—

Εἶδον τὴν λατρευμένην μου
Περιστερὰν ὁ τόλας,
Εἰς ἀλλοτρία; πίπτουσιν
Μετὰ χαρᾶς ἀγκάλας,
Εἰς ἄλλα χεῖλη δίδουσιν
Ἐν φίλημα γλυκὺ,
Κ' ἐμὲ, ἐμὲ ἀφίνουσιν
Εἰς πάθη διαρκῆ.

—οοο—

Εἰς ὄνειρα ἀφίνουσιν
Κ' εἰς φρούδους ἀναμνήσεις,
Καὶ τοῦ νοός μου τὰ πτερὰ
Εἰς εὐτελεῖ; ἀλύσεις,
Τὴν κύλικα τοῦ ἔρωτος
Τὴν πλήρη ἠδονῆς
Μετ' ἄλλου ἤδη πίνουσα
Ἢ πλᾶνος ἔριννός;

—οοο—

Πλὴν σῆγα, σῆγα λύρα μου
Τῆς λήθης ὁ μανδύας
Τὸ πᾶν εἰς τὰ ἐνδόμυχα
Ἄς κούψῃ τῆς καρδίας.

Ἰσως τοιαύτην ἔγραψε
 Ἡ Μοῖρα μου βουλήν,
 Νὰ πῶ ἀντὶ νέκταρος
 Ἀνέλπιστον χολήν.

NEMEA.

Τὸ ἐπόμενόν φιλολογικόν ἄρθρον ἐλάβομεν ἐκ τοῦ ἐξαίρετου Ἀρχαιολογικοῦ Λεξικοῦ, τοῦ συγγραφέντος ὑπὸ διαφόρων λογίων καὶ τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ διδάκτορος W. Smith, μεταφρασθέντος δὲ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ Πρωτοτύπου ὑπὸ τοῦ συντάκτου τῆς Ἐφημερίδος τῶν Φιλομαθῶν Δ. Πενταζῆ· ὅστις οὐ μόνον ἠρέσθη εἰς τὴν ἀπλὴν μετάφρασιν, ἀλλὰ καὶ διὰ παραρτήματος περιέχοντος ἰδίᾳ αὐτοῦ σημειώσεις καὶ παρατηρήσεις ἐπλούτισεν. Λαβόντες δὲ τὸ ἄρθρον τοῦτο τυχαίως ἐκ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος πέμπτου φυλλαδίου, τὸ φέρομεν ὡς δεῖγμα καλλιτεχνίας καὶ ὁδήγόν τῶν μεταφραστῶν.

NEMEA (Νεμεῖα, Νεμαῖα). Τὰ Νέμεα ἦσαν μίᾳ τῶν τεσσάρων μεγάλων ἐθνικῶν ἑορτῶν τῶν Ἑλλήνων, τελούμενα ἐν τῇ πλησίον τῶν ἐν Ἀργολίδι Κλεωνῶν Νεμέᾳ. Τὰ διάφορα μυθεύματα περὶ τῆς ἀρχῆς τούτων ἐκτίθενται ὑπὸ τῶν Σχολιαστῶν ἐν τῇ ὑπόθεσει τῶν τοῦ Πινδάρου Νεμέων παραβαλλομένων τοῖς ὑπὸ τοῦ Παυσανίου (B. 15. 2 κλ.) καὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου (Γ. 6, 4) λεγομένοις. Πάντα δὲ ταῦτα συμφωνοῦσι καθόλου ὅτι τὰ Νέμεα συνεστάθησαν ὑπὸ τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις στρατευσαμένων ἡγεμόνων (ἐπιγόνων), εἰς ἀνάμνησιν τοῦ παιδὸς Ὀφέλτου, τοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεμόρου κληθέντος. Οἱ ἑπτὰ οὗτοι ἡγεμόνες παραχθέντες εἰς Νεμέαν καὶ διψήσαντες συνέτυχον τῇ τροφῇ Ἰψιπύλῃ φερούτῃ τὸν Ὀφέλτην, παῖδα τοῦ ἱερέως τοῦ Διὸς Λυκούργου καὶ Εὐρυδίκης· πορευθεῖσα δὲ αὕτη ἵνα καταδείξῃ τοῖς διψῶσι τὴν κρήνην ἀπέλιπεν ἐπὶ τῆς πόσας

τὸν παῖδα, ὃν διέφθειρεν ἀπύσεως αὐτῆς δράκων· ἐπιστρέψαν-
 τες δὲ οἱ ἐπτά καὶ τὸ γεγονός, ἰδόντες, τὸν μὲν δράκοντα ἀπέ-
 κτειναν, ἔθασαν δὲ τὸν παῖδα καὶ συνέστησαν ἐπιτάφιον τριε-
 ττηρικὸν ἀγῶνα εἰς τιμὴν αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ μῦθοι ἀναφέρουσι
 τὴν σύστασιν τοῦ τῶν Νεμέων ἀγῶνος εἰς Ἡρακλέα, θέντα
 αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τοῦ νεμεαίου λέοντος. Ἡ γνησιωτέρα
 μέντοι τῶν ἄλλων παρὰδόσεων ἦν ὅτι ὁ ἥρωες οὗτος ἦτοί τινώρ-
 θωτε τοῦ; πάλαι ὧδε τελομένους ἀγῶνας, ἢ ἐπήνερχεν αὐ-
 τοῖς τὴν μεταβολὴν, καθ' ἣν ἔκτοτε ἤγοντο εἰς τιμὴν τοῦ Διός.
 Ὅτι δὲ οἱ ἀγῶνες, ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν τοῦ Διός ἐν τοῖς ὕστερον
 χρόνοι; βεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Πινδάρου (*Νέμ. Γ. 114*, καὶ
 ἐπομ.) Οἱ ἀγῶνες ἦσαν τὸ πάλαι πολεμικοῦ χαρακτῆρος, καὶ
 μόνον στρατιωτικαὶ καὶ οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν ἠγωνίζοντο· μετὰ
 ταῦτα δὲ ἐπετρέπετο τοῦτο πᾶσι τοῖς Ἕλλησι (δημοτικὸν πλη-
 θος συνέδραμε). Ἐγίνοντο δὲ οἱ ἀγῶνες εἰς δάσος μεταξύ Κλε-
 ωνῶν καὶ Φλιοῦντος κείμενον, καὶ ἦσαν οὗτοι, κατ' Ἀπολλό-
 δωρον, (ἀνωτ.) ἵππου, σταδίου, πυγμαῆς, ἄρματος καὶ δίσκου,
 ἀκοντίου, πάλης, τόξου καὶ ἔτι μουσικῆς (Παυσ. *Η. 50, 3*.
Πλουτ. Φιλοπ. 11). Ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Πινδάρου, ἀτελῶς
 τὸν *Νέμειον* περιγράφων ἀγῶνα, λέγει αὐτὸν ἱππικὸν μόνον
 καὶ γυμνικόν. Τὸ διδόμενον τοῖς νικηταῖς βραβεῖον ἦν πάλαι
 μὲν στέφανος ἐλκίς, μετὰ ταῦτα δὲ σέλινον χλωροῦ. Ὑπάρ-
 χει ἀβεβαίον πότε εἰσῆχθη ἡ μεταβολὴ αὕτη, εἰ καὶ ἐξάγεται
 ἐκ τοῦ Πινδάρου λέγοντος τὸ σέλινον βοτάναν λέοντος, ὅτι
 κατ' αὐτὸν ἐπήνερχε ταύτην ὁ τὸν λέοντα κτείνας Ἡρακλῆς.
 Προΐσταντο τῶν Νεμέων ὅτε μὲν οἱ Κλεωναῖοι, ὅτε δὲ οἱ Ἀρ-
 γεῖοι καὶ ἄλλοτε οἱ Κορίνθιοι· ἀπὸ τῶν πρώτων δὲ ὀνομά-
 ζονται ἐνίοτε ἀγῶν Κλεωνάιος (Πινδ. *Νέμ. Δ. 27*). Οἱ τοὺς ἀ-
 γωνιζομένους κρίνοντες καὶ τὸν στέφανον τοῖς νικηταῖς δί-
 δοντες ἀνεβάλλοντο φαιᾶς στολᾶς, ὑπόμνημα τοῦ πένθους
 διὰ τούτων ἐμρανίζοντες· παράδειγμα δὲ τῆς δικαιοσύνης
 αὐτῶν εὐρίσκειται παρὰ Πausανίαν (*Η. 40. 3*).

Περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἤγοντο τὰ Νέμεα ὁ τοῦ Πινδάρου Σχολιαστῆς (ὑποθ. Νεμ.) λέγει μόνον ὅτι ἐτελοῦντο ταῦτα τῇ δωδεκάτῃ τοῦ βιωτικοῦ μηνὸς Πανέμου, πλὴν ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ ἀντιπράτκει πρὸς ἑαυτὸν. Ὁ Παυτανίης (B. 15. 2.) μνημονεύει χειμερινῶν Νεμείων, ἐμφανῶς διακρίνων ταῦτα ἄλλων ἐν θέρους ὥρα ἀγομένων. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ τελετὴ τῆς ἐορτῆς ταύτης διεκόπη ἐπὶ τινι χρόνον καὶ ἀνενεώθη τὸ 2 ἔτος τῆς 53 Ὀλυμπιάδος, ἐν ᾧ τίθησιν ὁ Εὐσέβιος τὴν πρώτην Νεμείδα· ἐκ τούτου δηλοῦται ἔτι ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐωρτάζοντο τακτικῶς δις ἀνὰ πᾶσαν Ὀλυμπιάδα, τουτέστιν ἐν ἀρχῇ ἐκάστου δευτέρου ἔτους πάσης Ὀλυμπιάδος κατὰ χειμῶνα, καὶ μικρὸν μετὰ τὸ τέταρτον αὐτῆς ἔτος ἐν ὥρᾳ θέρους· ἀποδεικνύει ὁ πολὺς Boeckh ἐν δοκιμίῳ α *Ueber die Zeitverhältnisse der Demosth. Rede gegen Midias*, ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου 1818 — 1819, *Histor. Philot. Klass.*, b. 92 κλ. παραβλ. Ideler, *Handb. der Chronol.* ii. p. 606 κλ. Περὶ τὸν χρόνον τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης ἤρξαντο ἐν Ἀργολίδι τοῦ μετροῦν τὸν χρόνον κατὰ Νεμεάδας.

Τῷ 208 π. Χ. παρεχωρήθη ὑπὸ τῶν Ἀργείων τιμῆς χάριν, Φιλίππῳ τῷ Δημητρίου, τῆς Μακεδονίας τότε βασιλεύοντι, ἡ τῶν Νεμείων προεδρεία (Liv. xxii. 41, Πολυβ. 1 26). Κουῆντιος δὲ ὁ Φλαμίνιος ἀνεκέρυξεν εἰς ταῦτα τὴν τῶν Ἀργείων ἐλευθερίαν (Liv. xxi. 41, Πολυβ. 1. 26). Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς συνέστησεν ἐκ νέου τὸν ἐν ἀχρηστίᾳ περιπεπωκότα ἵππικὸν τῶν παιδῶν ἀγῶνα. Μετὰ τοῦς χρόνους δὲ τούτου φαίνεται ὅτι δὲν διήρκεσαν ἐπὶ πολὺ οἱ νέμειοι ἀγῶνες, οὐδόλως μνημονεύμενοι πλὴν ὑπὸ τῶν ἀκμασάντων μετὰ ταῦτα συγγραφέων. (ἴδε Villosion, *Histoire de l'Acad. des Inscript. et Bell. Lett.* vol. xxxviii. p. 29, κτλ. Schoemann, *Plutarchi Agis et Cleomenes* κλ. § X.).

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΗΜΩΝ ΘΕΑΤΡΟΥ.

Ἐτηρήσαμεν μέχρι τοῦδε σιωπὴν περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἠθοποιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ μας Θεάτρου, μὴ ἐπιθυμοῦντες, ὡς τιτες, οὔτε δι' ἐπαίρων τὰ προλαμβάνομεν τοὺς πρωτοπείρους ὑποκριτὰς, οὔτε διὰ ψέξεων τὰ ψυχράνομεν τὴν προθυμίαν καὶ κλίσει αὐτῶν. Ἦδη δὲ ὅτε ἀρχεται παραστάσεις ἐδόθησαν, καὶ πάντες δύνανται μετὰ πεποιθήσεως τὰ ἐκφράσωσι γνώμην, νομίζομεν οὐχὶ περιττὸν τὰ εἰπωμεν καὶ ἡμεῖς ὀλίγας λέξεις, εἰς μὲν τὴν ἀποβλέποντες τὴν πρόοδον τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς. Ἄν δὲ φανῶμεν ὀλίγον ἀυστηροί, τοῦτο ἄς ἀποδοθῇ εἰς μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ιδιότητα.

Ἐτύχομεν εἰς πολλὰς Ἑλληνικὰς παραστάσεις, καὶ εἰς τραγωδίας καὶ κωμωδίας καὶ πρώτον ὅτι ἅπαναι αἱ παρασταθεῖσαι ἦσαν ἀνάγκαστοι εἰσέτι διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅτι συντείρουσι μάλιστα πρὸς χάριτον, ἐξασθένησον τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, τοῦτο νομίζομεν πασίγνωστον διότι ὑποίαν τέρεν, ὅποσον ἐνθουσιασμὸν δύνανται τὰ αἰσθανθῆ ὁ χθὲς ἔτι κολυμβῶν εἰς τοὺς χειμῶνας τοῦ μαρτυρικοῦ αἵματος, καὶ ἐπὶ τοῦ βωμῶ τῆς πατρίδος προσφέρων θῆμα πᾶν ὅ,τι προσφιλέστερον ἐν τῷ κόσμῳ εἶχε, καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν ἕπαρξιν του καταφρονῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του, βλέπων σήμερον ἐπὶ τῆς σκηνῆς του παιζομένην τὴν *Ραδιοῦργίαν* καὶ *Ἐρωτα*, τὸν *Μαριώδη* καὶ τὰ ὅμοια, οὐδὲν τὸ ἀξιοπρεπέστερον περιέχοντα, οὐδὲν τὸ γενελευθέρον, ἀλλὰ σκηνὰς, συνήθειαι μὲν εἰς τὰς χώρας, ὅπου ἡ διασφορὰ μετὰ τοῦ πολιτισμοῦ πρὸ πολλοῦ παρεσέδυσσε, καὶ αἱ ἀκροβόμεναι αὐτὰς κυρίαὶ ἢ καὶ κήριοι, ἀνεγρίσκουσι τὸν ἑαυτῶν τους; Ἴσως εἶπη μοι τις, ποῦ Ἑλληνικαὶ τραγωδίαι; Ἔστω δὲν

ὕπαρχουσιν· ἀλλ' ἀφοῦ παρὰ τοῖς ξένοις ἔθρεσι, καὶ παρ' Ἰταλοῖς καὶ Γάλλοις, καὶ Γερμανοῖς δυνάμεθα τὰ εὐρωμεν τοιαύτας, Ἑλληνικὴν ἔχουσας τὴν ὑπόθεσιν, διατὶ τοῦλάχιστον δὲν ἐκλέγομεν αὐτάς ; Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἐκλογῆς δραμάτων.

Δεύτερον δὲ περὶ προσώπων. Ὁ Κ. Μαρουῖτος, γνωστὸς ἡμῖν μόνον ἐκ τῆς σκηρῆς, καὶ ὁ Κ. Καπέλλος, ἐπίσης, ἀμφότεροι εἰς τὰ τραγικά, καὶ ὁ Κ. Καρτέσιος εἰς τὰ κωμικά εἰσι οἱ μόνοι ἐκ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἔπρεπε τὰ μένωσιν ὡς ὑποκριταί, ἢ καὶ εἰς ἡδύο εἰσέτι, ἀπάντων τῶν ἄλλων ἀποπεμπομένων. Διότι δὲν πρόκειται βέβαια τῶρα τὰ μορφώσωμεν κλίσεις, ἢ τὰ μεταβάλλωμεν φύσεις ἀνθρώπων. Πρέπει τὰ ἐκλέγωμεν τὰ κατάλληλα πρόσωπα, ἀφοῦ πρότερον ἐκλέξωμεν αὐτὰ ἐκ τῆς κοινωρίας. Βέβαια δὲν ἀπαιτοῦμεν ὁ ἠθοποιὸς τὰ ἦνε εὐγενοῦς καταγωγῆς, ἢ τὰ ἐξῆλθεν ἐκ Παρεπιστημίου, τοῦλάχιστον ὅμως τὰ ἦνε ἐντίμον καὶ ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς. Πόσοι καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν φοιτητῶν τοῦ Παρεπιστημίου, νέοι μὲν ἀνατροφῆν καὶ χρηστὰ ἦθη πολιτικῆς μὲν ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν τῶν τὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰ θεατρικά, τοῦ προσωπικοῦ μεταβαλλομένου ;

Ἐν τούτοις οἱ τρεῖς προσηθέρτες, καίτοι ἔχορτες τὰ ἐλαττώματά τῶν, ὡς ὄντος τοῦ μὲν Μιροῦσου ὑπὲρ τὸ δέον ψυχροῦ, τοῦ Καπέλλου ὑπὲρ τὸ δέον θερμοῦ, τοῦ Καρτεσίου, δυστυχῶς ἀπομακρυνόμενον ἐρίστε τοῦ φυσικοῦ, καὶ εἰς τὰς ἀστεϊότητάς του ἀναμιγνόμενος τι φορτικῶν, ἄλλως τοῦ μόνου ὅστις δίδει ζωὴν εἰς τὰς κωμικὰς παραστάσεις, εἰσὶν οἱ μόνοι ἄξιοι λόγου.

Ἐκ δὲ τῶν Κυριῶν ἡ Κυρία Ἀγγελὸς Σιδώρον, εἶναι τὸ ἀπροσδόκητον ἀστρὸν, ὑπὲρ ἑμεῖς τὰ λαμπρότην καὶ ἐξωραίστην πᾶν παραστατόμενον δράμα. Ἐν γυναικῶσι τῆς, οὐ ἕτερος κατὰ πρόθεσιν καὶ σκοπὸν πᾶσι καὶ ἐπ'

αὐτῆς ἠθοποιὸς ἀναβαίνει, δὲν δύναται γὰρ μὴ ἀπορείμη αὐτῇ τὸν δίκαιον στέφανον τῶν ἐπαίων. "Ὅταν τὴν ἰδωμεν εἰς τὴν Ῥαδιουργίαν καὶ Ἐρωτα ὑποκρινομένην τὴν δυστυχῆ Λουίζαν, ὑπὸ τσαύτης εὐχαριστήσεως καὶ θαυμασμοῦ ἐπληρώθημεν, βλέποντες τὴν ὡραίαν Ἑλληίδα ἐπιδεικνύουσαν τσαύτην τέχνην, τσαύτην αἰσθηματικότητα, ὥστε εἰς πᾶν κίνημά της, εἰς πᾶσαν φράσιν της ἀνεκράζομεν α ὦ ρ α ἰ α υ. Αἱ κινήσεις της εἶχον τι αἰθέριον ἢ φυσιογνωμία της ἐλάβανε τοσοῦτον συμπαθῆ χαρακτήρα, ὥστε ἀναισθητος πρέπει γὰρ ἦτο ὁ μὴ βαθέως συγκινοῦμενος. Ἐν τούτοις καίτοι θαυμάζοντες καὶ ἐπαινοῦντες τὴν πρωταγωνίστριαν ταύτην τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου, δὲν δυνάμεθα γὰρ παρασιωπήσωμεν καὶ τινὰς μικρὰς αὐτῆς ἐλλείψεις, ἐξ ἐλλείψεως ὁδηγοῦ προερχομένας. Πρῶτον τὸ μὴ εὐπρεπὲς καὶ κόσμιον τῆς ἐνδυμασίας της ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἴδιον μὲν εἰς τὰς Ἰταλίδας ὑποκριτρίδας, ὧν καὶ ἡ ἀνατροφή καὶ ἡ ζωὴ πολὺ διάφορος τῶν ἡμετέρων, ἀλλ' εἶνε ὅπως ἀνοίκειον εἰς νεαρίδα Ἑλληίδα, ἀνατραφεῖσαν μετὰ τσαύτης ἀσπηρότητος ἠθῶν, καὶ ἀναβάσαν τὴν σκηνὴν, οὐχὶ ὅπως δελεάζη, ἀλλ' ἵνα τέρψῃ καὶ ἠθοποιήσῃ. Δευτέρον ἐλλείψω θεωροῦμεν αὐτῆς, ἀλλ' οὐχὶ ἐξ αὐτῆς προερχομένην, τὴν ἀνάμιξιν της εἰς τὰς κωμωδίας. Ὁ Ἐξηρταβελώνης, τοσοῦτον ἐβλάψε αὐτὴν, ὥστε ἤδη καὶ εἰς τραγωδίαν λαμβάνουσαν μέρος, ἀναγνωρίζομεν τὴν ἀμύμητον κυρὰ Σοφουλιώ. Αἰ δ' φρονοῦμεν ὅτι πρέπει ἐκάστου προσώπου γὰρ ὀρισθῆ τὸ εἶδος τοῦ δράματος, ἵνα μὴ αἱ τραγωδίαὶ ἐπηρεάζουσι τὰς κωμωδίας, καὶ τὸ ἀνάπαλιον.

Δευτέρον κατὰ τὴν ἰκαρότητα καὶ τὴν τέχνην θεωροῦμεν τὴν Κυρίαν Ἀμαλίαν, μόρον ἐκ τῆς Λουίζης Μόλιερ γυναικὸς ἡμῶν καὶ ἐκ τοῦ Λοικτοδήμου. Εἰς ταύτης τὴν ὑπόκρισιν ἀνεργάσκει τις φραιδέτητα ἀρετῆν, καὶ ὁ

ποίαν εἰς οὐδεμίαν ἄλλην. Ἀμφιβάλλομεν ἄν καὶ Ἰταλίς ἐκ τῶν μᾶλλον περὶ τὴν παράστασιν ἠσκημέων, ἠδύρατο ἡδὲ καὶ παλῆν λαμπρότερον τὴν μητέρα τῆς Λουτζης. Ἡ Κυρία Ἀμαλία καὶ ἡ Κυρία Ἀργυρῶ ἔχοντες διευθυντὴν καὶ διδάκτορα κατὰ ἄλληλον ἠδύρατο ἡδὲ καταστῶσι δύο ἐκ τῶν περιφήμων γυναικῶν ἠθοποιῶν.

Περὶ τῶν ἐτέρων δύο τομιζομεν περὶ τὸν ἡδὲ καὶ λαλήσωμεν, προσδοκῶντες ἐκ τοῦ χρόνου τὴν μόρφωσιν αὐτῶν. Ἐπειτα, δὲν πρέπει ἡδὲ εὐχαριστώμεθα ὅτι ἐκ τεσσάρων γεναίδων αἱ δύο ἀπεδείχθησαν ἀνώτεραι καὶ αὐτῶν τῶν προσδοκῶν μας ;

Περατοῦντες δὲ ἡδὲ τὸν λόγον μας, παρατηροῦμεν τῇ Κυρίᾳ Ἐπιτροπῇ ἡδὲ προσέχῃ πολὺ εἰς τὸ λεκτικὸν τῶν διδασκομένων δραμάτων, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ὕλην διότι εἶναι αἰσχροὶ ἡδὲ ἀκούη τις ἀπὸ τῆς σκηρῆς γλῶσσαν πρὸ τριάκοντα ἐτῶν μόλις γραφομένην καὶ ὀμιλουμένην, ἐκ τοῦ στόματος καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ καλουμένου διδάκτορος τῆς Δραματικῆς προσέτι καὶ παχυλά τινα περὶ τὴν γραμματικὴν ἁμαρτήματα. Ἐπειτα καὶ ἡ ἀποκοπὴ τῶν τεμαχίων πρέπει ἡδὲ γίνεται ἐπὶ ἀνθρώπου εἰδήμορος, καὶ οὐχὶ τοῦ τυχύουτος.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀσθηρότερον κρίνοντες, καὶ μὴ ἀποβλέποντες εἰς συμπαθείας προσώπων, ἀλλὰ μόνας τὰς ἐντυπώσεις μας συμβουλευόμενοι. Ἀναλογιζόμενος ὅμως τίς τὸ ἀρτιόστατον τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου, καὶ τὰς ἐν μὲν κρῶ διαστήματι προόδους αὐτοῦ, καίτοι διευθυνομένου παρὰ τοῦ Κυρίου Καμπούρογλου, δὲν δύναται πιστεῖσθαι ἡδὲ ἀμφιβάλλῃ, ὅτι καταβαλλομένης πλείους προσοχῆς εἰς τὴν πρόσληψιν τῶν προσώπων καὶ εἰς τὴν διαγωγὴν, καὶ τὴν ἀνατροπὴν αὐτῶν, προσέτι, ὅπερ καὶ κυριώτατον, εἰς τὴν κλίσιν αὐτῶν, ἐντὸς ὀλίγου τὸ Ἑλληνικὸν θεῖον θέλει καταστῆ ἀντάξιον τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἐξῶν παντὸς Ἑλλήνος.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ.

ΥΠΟ

ΤΗΛΕΜ. Ν. ΓΕΡΑΚΑΡΗ.

Α'

Είχεν ἤδη περικαλλῆς ἀνατείλει τὸ ἔαρ· ἡ φύσις ἐστεμμένη μετ' ἄνθη διέχεεν ἀρωματικὴν εὐωδίαν. Τὸ πᾶν ἐλάμβανε νέαν ζωὴν.

Μόλις ἐπὶ τῶν παρειῶν μου ἔφερον λεπτὸν χνοῦν· ἡ σφριγῶσα καρδιά μου ἠσθάνθη αἴφνης ἀόριστον κενόν· οὐδὲ μητρικὴ ἀγάπη, οὐδὲ θωπεῖαι συγγενῶν φιλοστόργων νὰ τὸ πληρώσωσιν ἠδύναντο! Τὸ πεπρωμένον μετ' ὤθει!

Ἡ Πολυμνία εἶχεν ἀγγέλου μορφὴν· ἡ καρδιά της ἦτο ἀγνή ὡς ὁ αἴθριος οὐρανός· τὸ ἀνέφελον μέτωπόν της ὑπῆρχεν εἰκὼν ἀρετῆς καὶ συνέσεως.

Ἡ ἐσπέρα ἐκείνη αἰωνίως δὲν ἐξαλείφεται τοῦ νοός μου· τῆς σελήνης ὁ δίσκος προέβαιεν ἀταράχως προχέων ἀφθονα ρεῖθρα τοῦ μυστηριώδους φωτός του! Ἰστάμην ἀριστερόθεν τῆς Πολυμνίας καὶ μετ' ἄφατον ἀγαλλίασιν ἐθειόμεθα ἀπὸ τοῦ ἀνδῆρου τὸν αἴθριον οὐρανόν. Ζεφύρου πνοὴ ἔσειεν ἤδη τὰ φύλλα τῶν δένδρων. Εἴμεθα ἄφωνοι· αἴφνης μυρίπνους τῆς κόμης της βόστρυχος ἔψαυσε εἰς τὸν ἄνεμον τὸν χνοῦν τοῦ προσώπου μου· τιναγμὸν ἠλεκτρισμοῦ ἠσθάνθη σφοδρόν· ἡ γῆ ἐκλονίσθη ὑπὸ τοὺς πόδας μου· ἐκτός ἐμυτοῦ βιαίως λαθῶν συνέκλεισα εἰς τὴν παλάμην μου τὴν λεπτοφυῆ κερὶν τῆς χεῖρα· καὶ μετ' ὀφθαλμῶν τρέμουσιν « σ' ἀγαπῶ » ὑπε-

τραύλισα. Είχε σχεδόν λείποθυμήσει· και τὸ ἀγγελόμορφον
της αἱ ἀγκάλαι μου ὑπεδέχθησαν.

Τέταρτον περίπου παρῆλθε και ἀπὸ τὰ ὠχριάσαντα πρὶν
κοράλλινα χεῖλη της· α Σ' Ἀγαπῶ, Ἀντιφῶν», φωνὴ ἀσθε-
νῆς τῇ διέφυγε. Διέκοψα τὴν πνοήν μου ἵνα εἰσπνεύσω ὅλον
τὸ ἄρωμα τῆς πνοῆς της. α Μ' ἀγαπᾷς; » μόλις κατ' ἑμαυτὸν
ὑπετραύλισα, και ἠθιάνθην αἴφνης ὅλον τὸ κενὸν πληρούμενον
τῆς καρδίας μου! ἠγάπων και ἠγαπώμην!

Ἐκτοτε τὴν ζωὴν μου ἀφιέρωσα ὅλην εἰς τὸ ἀγνόν, τὸ
ἑξάλλον τοῦ ἔρωτος· ἀσθημα. Ὁ ἔρω; τῆς Πολυμνίας καθ' ἐκά-
στην μ' ἀνύψου εἰς νέαν σφαιραν ἠθικοῦ μεγαλείου. Ὑπέρτε-
ρος τῶν θνητῶν ἔρριπτα πρὸς αὐτοῦ; βλέμματα οἴκτου·
πλὴν φεῦ! ἔπρεπε νὰ οἰκτείρω ἐμὲ αὐτὸν πρῶτον!

Ἐσπέραν, καθ' ἣν ζοφερόν τοῦ μέλλοντος νέφος ἦλθεν ἐπι-
σχιάζαν τὴν διάνοιάν μου, ἠρώτητα τρέμων τὴν Πολυμνίαν.
« Πάντοτε θέλεις μὲ ἀγαπᾷ Πολυμνία; » — Ἐπὶ τῆς ἐβενί-
νου της κόμης ἔφερε ῥόδον· τὸ ἀφῆρσε και μοι τὸ ἔδωκε
λέγουσα.

—Τὸ ῥόδον τοῦτο ἔστω τοῦ ἔρωτός μου ἐνέχυρον.

Ἐντὸς ἐβενίνου κιβωτίου κειμήλιον τιμαλφῆ; ἐρύλαττον τὸ
ἄνθος ἐκεῖνο. Πλὴν φεῦ! Τὸ πεπρωμένον συμπαρασῦ-
ρει ἀπηνῶς τὰς βουλάς τῶν θνητῶν.

Εἰς τὸν πατέρα της Πολυμνίας οὐδέποτε εἶχον τολμήσει
νὰ ἐκδηλώσω τὸ πάθος μου. Αὐστηρὸς ὡς Κάτων, ἔλεγεν ὅτι
ὁ ἔρω; εἶναι λέξις κενή, ὀλεθρία, τῆς παρκαμαζούσης κοινω-
νίας ἐφεύρημα! Ἡ κόρη οὔρρει νὰ ὑπεῖκη εἰς τὴν σιδεράν θε-
λησιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ πατρός της. Ἡ συζυγικὴ ἀγάπη δὲν
εἶναι τοῦ ἔρωτος, ἀλλὰ τῆς ἀρετῆς· προῖόν· και ἡ κόρη δὲν
δύναται μόνη νὰ διακρίνη τῆς ἀρετῆς τὰ ἀρετῆ σημεῖα.

Δὲν ἠδύνατο ἠλπίζον νὰ εὔρη ἐν ἐμοὶ ψῆγον ἠθικοῦ χαρα-
κτῆρος· ἀλλ' ἔλκων τὸ γένος ἀφ' ὑψηλοῦ τῆς κοινωνίας βαθ-

μου οὐδέποτε οὐδὲ νὰ διανοηθῆ ἠθέλησεν ὅτι ἠδύνατο ἀρτί-
 πλουτος ν' ἀσπασθῆ τὴν χεῖρα τῆς κόρης του. Τὸ αἷμα, καὶ
 ῥάκη περιβεβλημένον, παρέχει καὶ τότε λάμψιν περιπαθῆ καὶ
 γλυκεῖαν· ὁ πλοῦτος οὐδέποτε ἀνυψώνει, θάμβος μόνον ἐκπέμ-
 πει εἰς τοὺς χύδην ἀνθρώπους!

Τοιαῦτα ἀριστοκρατίας σοβαρὰ ἀξιώματα εἶχεν.

Ἡλιζον ὁμως! Ἡ Πολυμνία, ἐστιάδος παρθένου κεκοιμη-
 μένη σεμνὴν παρθενίαν, αἰωνίως μοι ἐβεβαίου τὴν πίστιν τῶν
 ὄρκων της· οὐδέποτε χεῖρ ἄλλου ἤθελε θραύσει τὴν ιερότητα
 τοῦ μεταξὺ μας δεσμοῦ.

Καὶ ὄφειλον εἰς τοὺς λόγους της νὰ πιστεύω· πῶς νὰ μὴ
 πιστεύῃ τις εἰς τοὺς λόγους παρθένου ἀχράντου!

Ἐν μέσῳ πλήρους γαλήνης ἐλπίδων ὁ βίος μου ἔπλεε τότε.
 ἦ! πόσον εὐτυχεῖς ἦσαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι! πλὴν, φεῦ! τὰς
 ἀναπολῶ καὶ ἡ καρδία μου αἰσθάνεται μαύρου πόθου τοὺς
 σπαραγμούς· ὁ δειλίσκος! Νοῦς ἄφρων ἐπετέρπετο εἰς τῆς καρ-
 δίας μου τὰ ἀπικτητὰ ὄνειρα

Ἀνέτειλε τέλος· δι' ἐμὲ ὀλίθριος ἥλιος· χρόνιον νόσημα ἐκυ-
 ρεψε πρὸ πολλοῦ τὸν πατέρα τῆς Πολυμνίας. Ἀπεφάσισε νὰ
 μεταβῆ εἰς τὰς ὑπερβορείους τῆς Εὐρώπης χώρας ἐκζητῶν εἰς
 τὰς γνώσεις τῶν κλιμάτων ἐκείνων τοῦ πάθους του θερα-
 πείαν· καὶ ἡ Πολυμνία ἔπρεπεν ἀναπορευέτως εἰς τὴν ὁδὸν
 του νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Ἦτο αὐγὴ! ὀρίζων αἴθριος περιέστρεψε τὸ ἀζόριον χρῶμα
 τοῦ οὐρανοῦ· ἡ γῆ προεμήνυε τερψίθιμον ἔαρ.

Ἐπὶ σκάφους ἀτμήρους ἐπέβησαν ἡ Πολυμνία καὶ ὁ πα-
 τὴρ της. Εἶδον ἀπὸ τῶν βλεφάρων της κατασταλαῖζον ἀλμυ-
 ρὸν δάκρυ! Μὲ ἠγάπη καὶ ὁ πρότακτος χωρισμὸς τῆ ἐφαί-
 νετο βάσανος αἰωνία. Ἰστάμην ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἔχων τοῦ
 κηρίου τὸ γρῶμα. Αἶρνης τὸ σκάφος προχέων ἀφρούς, ὡς
 ζοῖτος μαινόμενον τὴν ἀπάγει τῆς ὄψεώς μου. Ἠσθάνθη τὴν

ὑπαρξίν μου ἐκλείπουσαν εἰς τὴν φεύγουσαν θεάν της.

Ἀπαίσιος οἰωνός τότε μοι ἐπεφάνη. Ἡ Πολυμνία ἀνύψωσε κινουῦσα τὸ θαρβύβρεκτόν της χειρόμακτρον. ἴνα μοι ἀποδώσῃ πόρρωθεν ἀσπασμόν. Αἰφνης τὸ ἔλαβεν ὁ ἄνεμος, καὶ τὸ κατεπόντισεν εἰς τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἄτινα ἀσκόπως τὸ ἔφερον.

Ὁ οὐρανός μοι ἀνήγγελλε τότε δι' ἀορίστων σημείων τῆς ἐλευσομένης συμφορᾶς μου τὸ μέγεθος!

Ἐλπίς καὶ ἀγωνία ἰδοὺ τὰ μόνα τότε τοῦ βίου μου ἐλατήρια. Σπανίως ἐλάμβανον τῆς Πολυμνίας ἐπιστολάς· τὸ πρὸς τὸν πατέρα καθ' ἡκὸν της ὅλην τὴν ἀπησχόλει· καὶ μετ' ἄκρας αἰδημοσύνης μοι διεβεβαίου τοὺς ὄρκους της, τὴν περιπαθῆ της ἀγάπην.

Ἢλιπζον ὁ χειμῶν καὶ ὁ παγετώδης βορρᾶς νὰ ὠθήσῃ τὸν πατέρα τῆς Πολυμνίας εἰς τὰ εὐκραῆ κλίματά μας.

Αἱ χελιδόνες δὲν ὑπῆρχον πλέον· τὰ φαιδρὰ κελαδήματά των δὲν μὲν ἐξύπνιζον εἰς τὴν ἐωθινὴν αὐραν· ἡ φύσις παρίστατο ἐνώπιόν μου ὡχρὰ καὶ ἰσχνή. Τὰ δένδρα εἶχον ρίψει τὰ φύλλα των· ὁ ἄγριος μικυθμός της καταγιγίδος ἤθελε μετ' οὐ πολὺ ἀντηχεῖ ἐν μέσῳ ζοφεροῦ οὐρανοῦ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν. Ἡ καρδία τῶν θνητῶν ἀκουσίως συνεστέλλετο καὶ ἕκαστος ἤθελες ζητεῖ ἄσυλον κατὰ τῆς φρικώδους πάλης τῶν στοιχείων.

Καὶ ὅμως ἐγὼ ἠγαλλόμην! ὁ ἄφρων! . . . ἡ καρδία μου προσηδῶκα εἰς τὴν ἐλευσιν τῆς ἀναστατουμένης φύσεως, ὡσάνει δὲν ἀνῆκον ἐγὼ εἰς αὐτήν!

ὦ! κλαύσατέ με! κλυύσετέ με ἐκρινκί χελιδόνες· καὶ σὺ φύσις οἴκτειρον δυστυχῆ!

Ἦτο ἐσπέρα· ὁ οὐρανός ἐκαλύπτετο τῆδε κάκεισε ἀπὸ μελανῆ νέφης· ὑγρὸς νότος ἐπὶ τοῦ ἀνδῆρου ἐκυμάτιζε τὴν ἀτημέλητον κόμην μου. Τοῦ χειμῶνος ἡ θεὰ διέστελλε τὴν σφριγῶσιν καρδίαν μου. Αἰφνης ἔργεται ὑπερήτης καὶ μοι

ἔγχειρίζει ἐπιστολὴν φέρουσαν μελανὴν σφραγίδα. Τὴν λαμβάνω σπασμωδικῶς· ἀναγνωρίζω τὸν ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς χαρακτῆρα τῆς Πολυμνίας! Ἄγγελος κακῶν συνεπίεζε τὴν διάνοιάν μου· ἀόριστος μὲ κατέλαβε τρόμος· ἔλυσα τὴν ὀλεθρίαν σφραγίδα· καὶ ἡ εὐδαιμονία μοι ἀπέπτη διὰ παντός!

Ἰδοὺ τῆς Πολυμνίας ἡ φρικώδης ἐπιστολή.

« Πενθηφορῶ! ἀκαταμέτρητοι αἱ βουλαὶ τοῦ ὑψίστου! γενηθήτω τὸ θέλημα αὐτοῦ!

« Ἡ Γερμανία, εἰς ἣν ἤλπιζε νὰ εὖρη ζωὴν, ἀφῆρεσε τὴν ζωὴν τοῦ δυστυχοῦς μοι πατρός. Φεῦ! τοῦ μόνου ἀρωγοῦ ἂν εἶχεν ἀπλή κόρη εἰς τὰς δύναις τοῦ βίου.

« Ἡ βραδεῖά του νόσος τὸν ἔφερεν εἰς τὸν τάφον! Καὶ εἰς ἐμὲ δὲν μένει εἰμὴ ὁ αἰώνιος θρήνος, ὁ αἰώνιος κλαυθμός. Φεῦ! ἐν τῷ τάφῳ συνέκλεισε τὴν εὐδαιμονίαν τῆς κόρης του αἰωνίως! εὐλογητὸν τοῦ Κυρίου τὸ ὄνομα!

« Πλὴν, Ἀντιφῶν μου, ἐσώμεθα καρτερικοί! αἱ ἡμέραι τῆς δοκιμασίας θέλουσι διαρκέσει ὅσον ὁ βίος ἡμῶν. Ἄλλ' εἰς τὰς θείας βουλάς τίς δύναται νὰ τείνη ἀποστάτιν χεῖρα;

« Φεῦ! αἰωνίως λοιπὸν ὀφείλω νὰ στενάζω· αἰωνίως τὸ προσκεφάλαιόν μου νὰ ἦναι θακρῦθρεκτον ἐν μέσῳ ἰσως πομπωδῶν ἐπιδείξεων χραῖς καὶ εὐθυμίας.

« Ὅμοι! ὦ Ἀντιφῶν! ὁ θάνατος τοῦ πατρός μου αἰώνιον, ἀνυπέροβλητον μεσότοιχον ἐγένετο μεταξὺ Σοῦ καὶ Ἐμοῦ! ἡ ζωὴ ἡμῶν πέπρωται νὰ παρέλθῃ, ὡς ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἅτινα ὁ παγετός κατέκαυσεν αἴφνης ἐπελθόν.

« Εἶθε! εἰς ἀντιστάθμισιν τηλικαύτης δυστυχίας ὁ Θεὸς δώσει εἰς ἀμφοτέρους παρηγορίαν.

« Ὁ πατήρ μου ἔπνεεν ἤδη τὰ λείψαι· μὲ προσεκάλεσεν ἐπὶ τοῦ νεκρικοῦ τοῦ προσκεφαλαίου, ἔλαβε τὴν χεῖρά μου ἐντὸς τῶν τρεμουσῶν χειρῶν του, καὶ μὲ φωνὴν ἐκλείπουσαν.

— « Φιλτάτη μου κόρη, ἀναχωρῶ τοῦ κόσμου τούτου, μοι εἶπεν, καὶ ἡ καρδιά μου θλίβεται θ:

— «Μὴ σπαράττης τὴν καρδίαν μου πάτερ! Τῷ εἶπον μὲ συν-
τετριμμένην καρδίαν, μόλις τὰ δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν μου κα-
τέχουσα· οἱ ἰατροὶ ἐλπίζουσιν ἤδη τὴν ταχεῖαν ἀναρρώσιν σου.

— «Φεῦ! κόρη μου, ἀποθνήσκω· τὸ αἰσθάνομαι κάλλιον παν-
τὸς ἄλλου καὶ ἡ ὑστάτη μου μέριμνα ἀνήκει εἰς Σὲ ἀγαθὴ
κόρη! Δὲν δύνασαι νὰ διέλθῃς τὸν βίον ἄνευ χειραγωγοῦ·
ἐνάρετος σύζυγος κατέχει καλλιωτέραν ἐμοῦ θέσιν. Ἄκουσον
τὴν ὑστάτην μου εὐχὴν. Ἐπανάπαυσον τὴν ἀναχωροῦσαν ψυ-
χὴν μου. Ὁμοσόν μοι ὅτι θέλεις νυμφευθῆ μετὰ τὸν θάνατόν
μου τὸν Δαμοκλέα.

— «Τὸν Δαμοκλέα ἰ . . . πάτερ! ὑπετραύλισα μετὰ φρίκης.

— «Ὁμοσον, ὁμοσον κόρη μου! εἶναι ὁ μόνος ἄξιος Σοῦ . .
: . . ἀποθνήσκω! . . .

Τοῦ θνήσκοντος πατρός μου τὸ θέαμα ἀφῆρσε πᾶσαν δύ-
ναμιν τοῦ νοός μου! κλαῖέ με, ὦ Ἀντιφῶν! ἀλλ' εἰς θνήσκοντα
πατέρα τί ἄλλο ἡδυνάμην νὰ πράξω;

— «Πά . . . τερ . . . ὁ . . . μνύ . . . ω

καὶ κατέπεσα ἀναίσθητος ἐπὶ τῶν γονάτων μου.
Ὅτε ἐξύπνησα τοῦ ληθέργου, ὁ δυστυχὴς πατήρ μου ἦτο νεκρὸς
ἤδη

«Φεῦ! ὅποια ἀκχαμέτητος δυστυχία! τῶν ὀφθαλ-
μῶν μου τὰ δάκρυα ἐξηντλήθησαν. Πλὴν σὺ ἔχεις καρδίαν γεν-
ναίαν· ποσάκις μετ' αὐταπαρνήσεις, ἐξεπλήρωσας τὸ καθήκον
σου Ἀλλ' ὅταν τὸ καθήκον τοῦτο εἶναι ἱερὸν,
τὸ ὑστάτον καθήκον

Φεῦ! ἡ πεπρωμένη πρῶ ὥθει τοὺς θνητούς· μόνος ὁ οὐρανὸς
ἀπολείπεται ἐσχάτη πλὴν βεβαία ἐλπίς, καὶ θέλει ταύτην
τελευταίαν μεταξὺ ἡμῶν ἐμυστήρουν. Σόγγυοι! Σόγγυοι!
Ἄντιφῶν, τῆς Πολυμνίας Σοῦ τὸ ἀκούειν ἀμάχημα! δά-
κρυαί μου καὶ τὰτα λάθρα δύναται νὰ γάρ, ὅπως Σοῦ αἰθουίω·

Ἡ δυστυχὴς ΠΟΛΥΜΝΙΑ.»

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀκριαίως διήγειρεν εἰς τὴν καρδίαν μου ὅλα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας τὰ ἀγαθὰ συνάμα καὶ φαῦλα αἰσθήματα. Ἐξω φρενῶν κατηράσθη τὰ πάντα μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς θεότητος· ὁ μῖτος τῆς εὐδαιμονίας μου ἐκόπτετο αἴφνης· πᾶσα ἐλπίς ἀπώλετο τῆς καρδίας μου· καὶ τὸ παρελθόν, τὸ παρελθόν, ἀπατηλὴ ὄπτασις σαρκῶνιον γέλωτα ἀνέπεμπε πρὸς ἐμέ.

Μοὶ ἔμενε τοῦ θανάτου μία καὶ μόνη καταφυγή! ἀλλ' ὁ βιαίος θάνατος, εἶναι χαϊρέκκκος. Οἶκτος ψευδῆς συνοδεύει τὸ φέρετρόν του, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ μετὰ φρίκης ὀπισθοχώρει ὁ ἐγωϊσμός τῆς ψυχῆς μου.

Θανατηφόρον δηλητήριον ἐπλήρωσε μέχοι στεφάνης τὴν ἀπελπισθεῖσαν καρδίαν μου· ἐζήτουν νὰ τὸ ἐκχύσω, ἔλαβον εἰς χεῖρας παράφορον κάλαμον, καὶ ἀκάθεκτος μανία μοὶ ὑπηγόρευσε τὴν ἐφεξῆς πρὸς τὴν Πολυμνίαν ἐπιστολήν.

« Τὸ πεπρωμένον! ὕπουλον ἀσυγνώστου ψυχικῆς ἀκηδείας ὄπλον εἰς ποῖα ὀλέθρια σοφίσματα σὲ παρέσυρεν.

« Σὲ ἠγάπησα, ὡς μὴ ὄφελον, καὶ ὡς μὴ ὄφελον ἐπίστευσα εἰς τοὺς ἀπατηλοὺς λόγους Σου.

« Ἐσο κατάρτος εἰς γενεὰς γενεῶν! ἐσφαγιάσας ὅ,τι ἅγιον, εἰς τὸν αἰμοχαρῆ τῆς ἀπάτης βρωμόν.

Ὁ ἔρωσ μου πλέον δὲν ὑπάρχει· εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν μεταβαίνουνσι τὰ ἐφῆμερα!

« Ἐκπληρωσον τὸ καθήκον σου τὸ ἱερὸν καὶ ὕστατον! πολλοὶ τὸ ζηλεύουσι· πλὴν φεῦ! ἡ σπαρχθεῖσα καρδία μου τοῖς ἀπαρνεῖται πᾶσαν ἐκπλήρωσιν.

« Πρὸς τί ὁ αἰώνιος κλαθμός, ὁ αἰώνιος θρήνος; Τὸ προσκεφάλαιόν σου ἔστω δακρύβρεκτον ἐκ τῆς ὑπερβαλλούσης χαρᾶς. Ἐν μέσῳ ἴσως πομπῶδων ἐπιδείξεων χαρᾶς καὶ εὐθυμίας, ἡ καρδία σου θέλει ἐπαναπαύεσθαι εἰς τὴν ἀφροσύνην τοῦ ἐναρέτου ἐκείνου, ὃν ὁ πατήρ σου ἐξέλεξεν. Ἐκεῖνος δὲ, ὅστις πρῶτος ἐπίστευσεν εἰς τοὺς ὄρκους σου, σοὶ ἀποδίδει ἔμβλημα

πίστεως ἐν ῥόδον, καὶ σοὶ εὐχεται ἐσχάτην φορὰν νέον στάδιον ἀβρῶν αἰσθημάτων!

ΑΝΤΙΦΩΝ *.

Τὴν πλήρη πικρᾶς εἰρωνείας καὶ σαρκασμοῦ ταύτην ἐπιστολὴν συνέκλεισα καὶ ἀπέστειλα.

Πλὴν φεῦ! τυφλὸς ὁδηγὸς ἢ ἐκδίκησι; σπαραχθείσης καρδιάς δὲν ἐπουλόνει τὸ ἔλκος δεινῆς παθήσεως! Πότε εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐφανταζόμεν ἰσχυρὰν μάχαιραν διατέμνουσαν τὴν καρδίαν τῆς Πολυμνίας, ἣτις μετανοοῦσα ἐπέστρεφεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου ἔνδακρυς, θνησίμως καταρωμένη ἑαυτὴν· καὶ πότε τὴν ἐφανταζόμεν βάλλουσαν σαρκαστικὸν γέλωτα καὶ θριαμβευτικῶς τὰς χεῖρας κροτοῦσαν.

Ἐπὶ τοῦ μετώπου μου νέφος τοῦ ἄδου ἐπεκράτησε τότε· ὁ βίος μου νῦν βαθεῖα οὐδὲ ἐπερίμενε λυκαυγὲς καὶ ὑπὸ τὴν πλάκα τοῦ τάφου αἰώνιον ἀδιαχώρητον σκότος παρ' οὐδεμιᾶς γλυκείας ἐλπίδος ἀκτίνας.

Β'.

Ὅποια μετὰ τὴν φρικώδη ἐκείνην πρὸς τὴν Πολυμνίαν ἐπιστολὴν μου ὀλέθρια συμβάντα!

Πολυμνία! ἄγγελε, θεῖε, οὐράνιε! διὰ τί ἄράγε ὡς διαττων ἀστὴρ ἐφάνης εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ βίου μου;

Φεῦ! ἀκαταπαύστως σὲ κλαίω! φεῦ! ἐγὼ εἶμι ὁ ἀπαγὴς αἴτιος! διατί ὁ θεὸς δὲν μ' ἀραιρεῖ τὴν ζωὴν;

Εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ἀκκιριαία τῆς ἀστραπῆς λάμψις μὲ σώζει ἀπὸ τὰ βάραθρα. Οἱ ὀρηκτικοὶ ποταμοὶ γαληνῶσιν ἐνώπιόν μου, καὶ τῆς θυέλλης ὁ ἄγριος μυκηθμὸς ἀντηχεῖ εἰς τὰ ὠτά μου ὡς ἀσθενὲς νηπίου κλαυθμύρισμα. Φεῦ! ἵνα σύρω κατὰδικὸς τὴν ἄλυσιν τῆς ζωῆς!

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον).